

Verruiming vaargeul Westerschelde

Aanvraag vergunning Natuurbeschermingswet 1998

Inhoudsopgave

.....

Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Belang.....	6
1.3 Aanvrager.....	6
1.3.1 Rechtspersoon.....	6
1.3.2 De natuurlijke persoon die de vergunningaanvraag ondertekent.....	7
1.4 Locatiebeschrijving projectgebied.....	7
1.5 Planning	7
1.6 Relevante rapporten.....	7
1.7 Benodigde vergunningen en andere toestemmingen voor realisatie van het voornemen	9
2 Beknopte beschrijving van het project	10
2.1 Inleiding.....	10
2.2 Verdieping van de vaargeul	10
2.3 Baggeren voor aanleg onderhoud van de vaargeul.....	11
2.4 Het Voorkeursalternatief	12
2.4.1 Baggeren en storten in het Voorkeursalternatief.....	12
2.4.1.1 Aanleg.....	12
2.4.1.2 Onderhoud	12
2.4.1.3 De aangepaste stortstrategie voor onderhoudsbaggerspecie	12
2.4.2 Flexibel storten	14
2.4.3 Mitigerende maatregelen	15
2.4.4 Kwaliteitsparameters	15
2.4.5 Toelichting op het beslisproces Flexibel Storten.....	15
3 Mitigerende maatregelen	17
3.1 Inleiding.....	17
3.2 Mitigerende maatregelen	17
4 Onzekerheden en voorzorgsmaatregelen	19
5 Monitoring en Evaluatie	21
5.1 Monitoring: algemeen	21
5.2 Monitoring: MONEOS-T.....	21
5.3 Monitoring: Geïntegreerde systeemmonitoring	22
5.3.1 Broedvogels.....	22
5.3.2 Niet-broedvogels.....	22
5.3.3 Gewone Zeehond.....	22
5.4 Evaluatie en rapportering.....	23
Bijlagen	24

---

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Nederland en Vlaanderen werken samen aan een duurzame toekomst van het Schelde-estuarium. Hiervoor is een strategische verkenning uitgevoerd: de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. De afspraken zijn verder uitgewerkt in het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en het Vlaams Gewest betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (Trb. 2005, 310). Op basis hiervan zijn door zowel Vlaanderen als Nederland (politieke) besluiten genomen over wensen en mogelijke maatregelen met betrekking tot de veiligheid, de toegankelijkheid en de natuurlijkheid van het Schelde-estuarium. Op 17 juli 2008 werd het Tracébesluit gepubliceerd, dat betrekking heeft op de maatregelen die genomen zullen worden op het Nederlands grondgebied ten behoeve van de toegankelijkheid van de Scheldehavens. Op Vlaams grondgebied zijn de voor de verruiming van de Beneden-Zeeschelde benodigde vergunningen verstrekt en is de uitvoering van de werken bezig.

In de containervaart tekenen zich een aantal tendensen af zoals schaalvergroting. Prognoses wijzen uit dat reders bij intercontinentaal containervervoer steeds meer gebruik willen maken van grotere containerschepen die een maximale diepgang hebben van meer dan 12 meter en dan vooral uit het segment van meer dan 13 meter. Rederijen, verladers en ontvangers ondervinden in toenemende mate hinder om goederen via de Antwerpse haven te laten verschepen.

Op 11 maart 2005 tekenden Vlaanderen en Nederland het derde memorandum van overeenstemming en stelden de Ontwikkelingsschets 2010 vast. Met de ondertekening is een akkoord bereikt over een verruiming van de vaargeul in het Schelde-estuarium, zodat schepen met een diepgang tot 13,10 meter onafhankelijk van het getij van en naar de haven van Antwerpen kunnen varen. Daarbij geldt een kielspeling van 12,5 procent (besluit 2a. van de Ontwikkelingsschets). Nu is de gegarandeerde diepgang 11,85 meter. Om de verruiming te realiseren dienen 14 lokaal ondiepe gedeelten te worden weggebaggerd: twee in de Beneden-Zeeschelde (Vlaams grondgebied) en twaalf in de Westerschelde (Nederlands grondgebied).

In de huidige situatie wordt onderhoudsbaggerspecie steeds op dezelfde plaatsen in de Westerschelde teruggestort. Als de verdiepingsspecie ook op dezelfde manier gestort wordt, zouden de nevengeulen op de lange termijn kunnen dichtslibben. Dit blijkt uit het Strategisch Milieueffectenrapport, dat werd opgesteld voor de eerdergenoemde Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium. Daarmee verdwijnt het bijzondere karakter van de Westerschelde.

Om dit scenario te voorkomen, kan flexibel storten van baggerspecie uitkomst bieden: steeds daar storten waar het op dat moment het beste is voor het systeem. Dit betekent dat de situatie steeds nauwkeurig door deskundigen in de gaten wordt gehouden. Zij geven advies en sturing aan het baggeren en storten.

In de Westerschelde moet in totaal ongeveer 7,7 miljoen kubieke meter baggerspecie worden verwijderd voor het verdiepen van de 12 ondiepe plekken. Om de situatie te onderhouden moet in de stabilisatiefase jaarlijks ongeveer 11,7 miljoen kubieke meter onderhoudsbaggerspecie verwijderd worden. Na circa drie jaar na de realisatie van de verruiming neemt de hoeveelheid onderhoudsbaggerspecie af naar het huidige niveau.

Voor het realiseren van de verdieping en verruiming van de vaargeul is de verkorte Tracéwetprocedure in Nederland gevolgd. Met betrekking tot de werkzaamheden in Nederland kunnen direct na de vaststelling van het Tracébesluit de verschillende benodigde vergunningen aangevraagd worden. De coördinatiebepaling van artikel 20 van het Tracéwet is van toepassing op de verlening van de diverse vergunningen.

Het projectgebied is gelegen in het Habitatrictlijngebied Westerschelde, alsmede naast de Vogelrichtlijngebieden Westerschelde en Verdrongen Land van Saefthinghe. De toetsing van mogelijke effecten op natuurwaarden dient te geschieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, waarin tevens sinds 1 oktober 2005 de gebiedsbeschermende componenten van de EU Vogel- en Habitatrictlijn zijn geïmplementeerd.

Onderhavige aanvraag om vergunning ingevolge artikel 19d, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft betrekking op de werkzaamheden ten behoeve van het verdiepen, verruimen en onderhouden van de vaargeul van de Westerschelde in het projectgebied van Nederland.

1.2 Belang

De verruiming van de vaargeul Westerschelde dient openbare en economische belangen. Het belang laat zich omschrijven als het verder ontwikkelen van met name de haven van Antwerpen en in mindere mate de havenactiviteiten rond de Westerschelde in Nederland, en de verdere stimulans voor de economie en werkgelegenheid die van deze ontwikkeling uit zal gaan. Om de ontwikkeling van de haven te Antwerpen doorgang te laten vinden, zal de haven in de toekomst bereikbaar moeten blijven voor grote(re) schepen en zal de vaargeul waar nodig verdiept en verruimd moeten worden.

1.3 Aanvrager

1.3.1 Rechtspersoon

Naam:	Vlaams Gewest – Departement MOW - Afdeling Maritieme Toegang
Maatschappelijke Zetel:	Loodsgebouw - Antwerpen
Gemeente:	Postnummer: 2000
Straat: Nr.:	Tavernierkaai 3
Tel.:	0032 (0) 3 222 08 25
Rechtsvorm:	Overheid

1.3.2 De natuurlijke persoon die de vergunningaanvraag ondertekent

Naam: Aerts (de heer)
Voornamen: Freddy
Hoedanigheid in de rechtspersoon: Afdelingshoofd Maritieme Toegang

De vertegenwoordiger van voormelde natuurlijke persoon, zo deze afwezig is:

Naam: Beirinckx (Mevrouw)
Voornamen: Kirsten
Hoedanigheid in de rechtspersoon: Beleidsmedewerker milieubeheer Maritieme Toegang

1.4 Locatiebeschrijving projectgebied

Het projectgebied van de vaargeul van de Westerschelde bestrijkt het grondgebied van de volgende Nederlandse gemeenten en waterschappen in de Provincie Zeeland:

- Gemeente Vlissingen;
- Gemeente Kapelle;
- Gemeente Veere;
- Gemeente Sluis;
- Gemeente Borssele;
- Gemeente Terneuzen;
- Gemeente Reimerswaal;
- Gemeente Hulst;
- Waterschap Zeeuwse Eilanden;
- Waterschap Zeeuws Vlaanderen.

Binnen het projectgebied zijn de Westerschelde (aangemeld als Habitatrichtlijngebied en aangewezen als Vogelrichtlijngebied) en het Verdrongen Land van Saeftinghe (aangewezen als Vogelrichtlijngebied) gelegen. Samen worden zij op dit moment (opnieuw) aangewezen als Natura 2000-gebied Westerschelde en Saeftinghe (Ministerie LNV, 2006).

1.5 Planning

De aanvraag om vergunning krachtens de Natuurbeschermingswet 1998 wordt aangevraagd voor een periode van vijf jaar na de start van de feitelijke werkzaamheden.

1.6 Relevante rapporten

In deze paragraaf wordt een beknopte beschrijving gegeven van de relevante rapporten en documenten met betrekking tot onderhavige aanvraag om vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. In de genoemde rapporten en documenten zijn de details opgenomen die relevant zijn als naslagwerk voor de beoordeling van de aanvraag. Het betreft de volgende rapporten die als bijlagen aan deze vergunningaanvraag zijn toegevoegd:

- Tracébesluit;
- Uitvoeringsplan MONEOS-T 2008 – 2018;
- Nota Plaatrandstoringen;
- Hoofdrapport Passende Beoordeling;
- Nota van Antwoord Inspraak OTB/MER.

Alle rapporten uit het dossier verruiming vaargeul zijn opgenomen op de website [www.verruimingvaargeul.nl / ~.be](http://www.verruimingvaargeul.nl/~.be).

Milieu-effectrapport / Tracébesluit

Op basis van de Tracéwet en het Besluit milieu-effectrapportage 1994 is een Milieu-effectrapport (MER) en een Ontwerp-Tracébesluit opgesteld. Het Milieu-effectrapport bevat een probleemanalyse, een overzicht van alternatieven en hun effecten. Het voorkeursalternatief wordt verder uitgewerkt in het Ontwerp-Tracébesluit. Na inspraak op en advies over het Milieu-effectrapport / Ontwerp-Tracébesluit, is het Tracébesluit genomen (zie bijlage 1). Naar aanleiding van het Tracébesluit dient onder meer een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 verleend te worden.

Passende Beoordeling

De Passende Beoordeling is bij deze aanvraag gevoegd (bijlage 7). De eindconclusie uit de Passende Beoordeling luidt dat er geen significante gevolgen optreden en dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Westerschelde en Saeftinghe en van de andere Natura 2000-gebieden niet worden aangetast door de aanleg en het onderhoud van de verruimde Westerschelde.

Nota van Antwoord Inspraak OTB/MER

In de Nota van Antwoord Inspraak OTB/MER (bijlage 8) worden de inspraakreacties op het Milieu-effectrapport/Tracébesluit beantwoord. Hoofdstuk 3 van deze nota geeft een toelichting in relatie tot inspraakreacties met betrekking tot de Passende beoordeling.

Uitvoeringsplan MONEOS-T 2008 -2018 en systeemmonitoring

Het rapport "Monitoring Effecten Ontwikkelingsschets 2010: Uitvoeringsplan MONEOS-T 2008 – 2018" is bij deze aanvraag gevoegd (bijlage 2). Het rapport geeft inzicht in de monitoring en evaluatie ten behoeve van het flexibel storten.

Tevens is een geïntegreerd systeemmonitoringprogramma voor het Schelde-estuarium opgesteld. Hierin wordt specifiek aandacht besteed aan het monitoren van dier- en plantensoorten. Dit systeemmonitoringprogramma is niet opgesteld in functie van het project Verruiming vaargeul Westerschelde, maar is een integratie van de verschillende bestaande meetprogramma's in het estuarium, waar nodig aangevuld om hiaten op te vangen. Het programma heeft tot doel te weten wat de evoluties in de Schelde en wat de oorzaak-gevolg relaties zijn. Het voor deze vergunningaanvraag relevante deel van het geïntegreerde systeemmonitoringprogramma is opgenomen in hoofdstuk 5 van deze vergunningaanvraag.

Nota Plaatrandstortingen

Conform het Milieu-effectrapport, Tracébesluit en de Nota van antwoord, werd bijkomend onderzoek verricht waarin een verbijzondering werd uitgewerkt van de stortstrategie nabij de plaatranden. Uitgangspunt hierbij is het maximaal creëren van ecologisch winst, met name voor het laagdynamisch ondiepwater- en intergetijdengebied. In de Nota Plaatrandstortingen (bijlage 3) wordt deze verbijzondering van de stortstrategie toegelicht en beoordeeld, waaruit blijkt dat de conclusies van het Milieu-effectrapport en de Passende Beoordeling ongewijzigd blijven.

1.7 Benodigde vergunningen en andere toestemmingen voor realisatie van het voornemen

Ten behoeve van het uitvoeren van de bagger- en stortwerkzaamheden is een ontgrondingenvergunning (Ogw) en een vergunning krachtens de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) aangevraagd. In het kader van de Flora- en faunawet (Ffw), die de bescherming van dier- en plantensoorten regelt, wordt een ontheffing aangevraagd.

Verder doet het Departement MOW – Afdeling Maritieme Toegang sinds 2008 de nodige meldingen in het kader van het nieuwe Besluit bodemkwaliteit (Bbk) voor de baggerwerkzaamheden in de Westerschelde.

Bovendien is op 1 juli 2008 de 'grondroerdersregeling' (wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten) in werking getreden. Dit met uitzondering van art. 6, dat op 1 oktober 2008 in werking is getreden. In dit kader geldt een wettelijke meldplicht voorafgaand aan de graafwerkzaamheden.

2 Beknopte beschrijving van het project

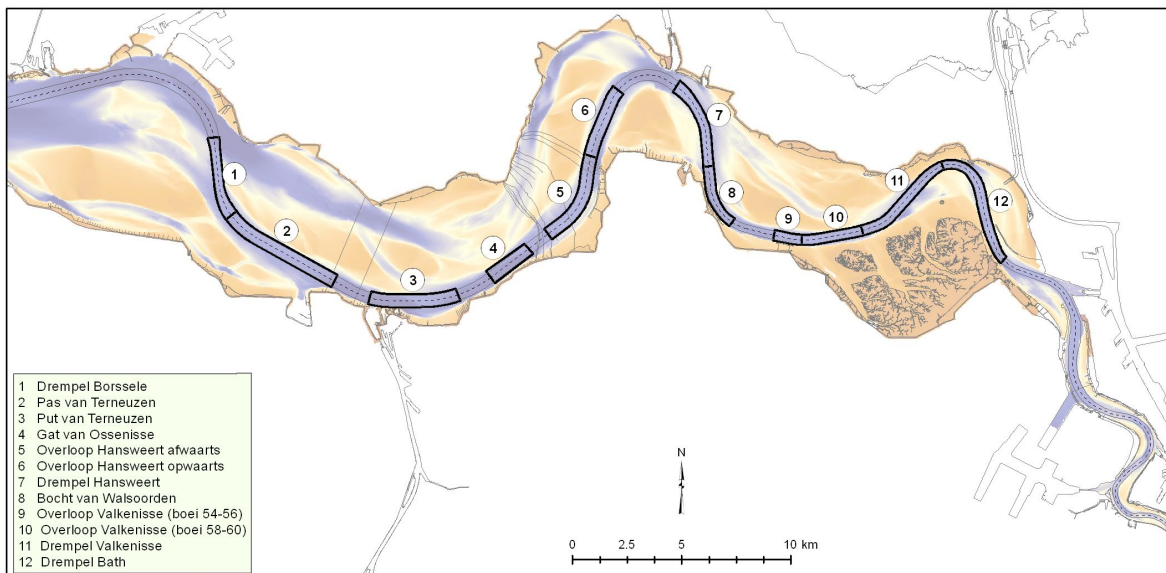
2.1 Inleiding

Op dit moment is in de Westerschelde een getijonafhankelijke vaart van schepen met een diepgang van 11,85 meter mogelijk. De verruiming moet een getijonafhankelijke vaart van schepen met een diepgang van 13,10 meter mogelijk maken, uitgaande van een kielspeling van 12,5 procent. Dit betekent een minimale gewaarborgde waterdiepte van GLLWS -14,7 meter (LAT -14,5 meter). De voorgenomen activiteit, verruiming van de vaargeul, bestaat voor zover relevant voor deze vergunningsaanvraag uit de volgende onderdelen (uitsluitend op Nederlands grondgebied):

- een verdieping van de vaargeul;
- onderhoud van de verdiepte vaargeul;
- het storten van de baggerspecie, zowel in de fase van aanleg als in de fase van onderhoud van de verruimde vaargeul;
- het realiseren van geleidelijke breedteovergangen.

2.2 Verdieping van de vaargeul

Het is niet nodig om over de hele lengte van de vaargeul baggerwerkzaamheden uit te voeren. Uitbaggeren is alleen nodig op de lokaal ondiepe gedeelten of drempels en op enkele, aan platen grenzende randen van de vaargeul (zie onderstaande Figuur 2-1).

Figuur 2-1: Locaties van de ondiepe gedeelten in de vaargeul Westerschelde.

Het wegbaggeren betreft de volgende twaalf ondiepten in de Westerschelde:

- Drempel Borssele (baggervak 1);
- Pas van Terneuzen (baggervak 2);
- Put van Terneuzen (baggervak 3);
- Gat van Ossensisse (baggervak 4);
- Overloop Hansweert afwaarts (baggervak 5);
- Overloop Hansweert opwaarts (baggervak 6);
- Drempel Hansweert (baggervak 7);
- Bocht van Walsoorden (baggervak 8);
- Overloop Valkenisse (baggervak 9);
- Overloop Valkenisse (baggervak 10);
- Drempel Valkenisse (baggervak 11);
- Drempel Bath (baggervak 12).

Voor de locaties van deze ondiepten en de baggerzones wordt verwezen naar de kaart met de baggerzones gevoegd bij deze aanvraag (bijlage 4).

Door morfologische processen is niet met zekerheid te zeggen welke hoeveelheden baggerspecie vrij zullen komen bij het verwijderen van de ondiepten om de vaargeul te verruimen. In het onderzoek zijn maximale hoeveelheden baggerspecie voor aanleg, stabilisatie en onderhoud meegenomen in de effectbeoordelingen.

De hoofdvaargeul wordt zo veel mogelijk in de diepste gedeeltes van de rivier gelegd en wordt gematerialiseerd door de grenzen van de boeien, waarbij de breedte als volgt is vastgelegd:

- Vaargeul Noordzee – Put van Terneuzen: 520 meter;
- Drempel van Borssele: 330 meter;
- Put van Terneuzen – Drempel van Hansweert: 500 meter;
- Drempel van Hansweert – B/NL-grens: 370 meter, met bochten 300 meter.

De overgangen tussen de verschillende gedefinieerde breedtes zullen in het kader van dit project geleidelijk worden gemaakt.

In de huidige praktijk wordt waar nodig direct aanliggend aan de vaargeul gebaggerd in zogenaamde werkstroken om te zorgen dat verschuiving van platen niet direct leidt tot aanzanding in de vaargeul. Deze praktijk zal ook na de verruiming gecontinueerd worden. De werkstroken staan op de kaart met de baggerzones (bijlage 4).

Naast de bovengenoemde baggerzones voor de verdieping, dient er voor het onderhouden van de vaargeul eveneens ter hoogte van de drempel van Vlissingen gebaggerd te worden tot een diepte van LAT -14,5 meter.

2.3 Baggeren voor aanleg onderhoud van de vaargeul

Zowel bij de (éénmalige) aanleg van de verdiepte en verbrede vaargeul zal baggerspecie vrijkomen als bij het onderhoud daarna. De vaargeul zal door de getijwerking en de afvoer van rivierwater immers aanzanden (in de Westerschelde en Beneden-Zeeschelde) en aanslibben (in de Beneden-

---

Zeeschelde) waardoor jaarlijks onderhoudsbaggerwerk noodzakelijk is om de vaargeul op het gewenste peil te houden.

Bij het baggeren van de ondiepe en te verbreden plaatsen in de vaargeul komt (aanleg)bagger-specie vrij. Deze specie moet worden geborgen. Het uitgangspunt bij het bergen van de opgebaggerde specie is terugstorten in de Westerschelde en de Beneden-Zeeschelde. Daarbij wordt de Vlaamse specie geborgen op Vlaams grondgebied en de Nederlandse specie op Nederlands grondgebied.

Op Nederlands grondgebied zal maximaal éénmalig 7,7 miljoen m³ in situ aanlegbagger-specie vrijkomen en jaarlijks komt ca. 11,7 miljoen m³ in situ aan onderhoudsbagger-specie vrij. In de Westerschelde is vrijwel uitsluitend zandige specie aanwezig.

2.4 Het Voorkeursalternatief

Er zijn verschillende mogelijkheden om het gebaggerde bodemmateriaal terug te storten. In het Milieueffectrapport voor de Verruiming van de vaargeul zijn, na het doorlopen van een aantal stappen, uiteindelijk 2 projectalternatieven ontwikkeld ('Plaatrand' en 'Nevengeul'), die alleen van elkaar verschillen voor wat betreft het aspect stortstrategie.

In het Milieueffectrapport zijn de effecten van deze alternatieven onderzocht en beoordeeld. Vervolgens zijn op basis van het resultaat van deze beoordeling een Meest Milieuvriendelijk Alternatief en een Voorkeursalternatief gedefinieerd. Het Voorkeursalternatief vormt het onderwerp van de Passende Beoordeling en kan worden beschouwd als het, voor wat betreft effecten op Natura 2000-gebieden optimaal gemitigeerde ontwerp. Het Voorkeursalternatief met de bijbehorende mitigerende maatregelen wordt hierna beschreven.

2.4.1 Baggeren en storten in het Voorkeursalternatief

2.4.1.1 Aanleg

In de Westerschelde komt bij de aanleg van de verruimde vaargeul éénmalig 7,7 miljoen m³ in situ baggerspecie vrij. Deze aanlegbagger-specie wordt volledig geborgen op plaatranden:

- Hoge Platen: 3,15 miljoen m³ in situ
- Rug van Baarland: 2,55 miljoen m³ in situ
- Plaat van Walsoorden: 2,00 miljoen m³ in situ

2.4.1.2 Onderhoud

Voor het onderhoud in de Westerschelde is in het Voorkeursalternatief uitgegaan van de aangepaste stortstrategie in het projectalternatief plaatrand. Dit betekent dat de geraamde jaarlijkse onderhoudshoeveelheid van 11,7 miljoen m³ als volgt wordt verdeeld:

- 2,4 miljoen m³ in situ op de plaatranden,
- 4,4 miljoen m³ in situ in de nevengeulen,
- 4,9 miljoen m³ in situ in de hoofdgeul.

2.4.1.3 De aangepaste stortstrategie voor onderhoudsbagger-specie

Het gebaggerde materiaal bij de verruiming en bij het op peil houden van de diepte van de vaargeul, wordt verspreid in de Westerschelde. Hierbij wordt de zogenaamde **aangepaste stortstrategie** gevolgd, waardoor negatieve morfologische effecten als gevolg van de verruiming voorkomen

worden. Deze strategie wijkt af van de strategie die voor het huidige onderhoud wordt gevolgd en uitgaat van een oost-west strategie. Bij de aangepaste stortstrategie worden de stortzones op de kortste afstand van de baggerlocatie benut. Daarbij wordt in de betreffende macrocel eerst de stortlocatie(s) op de plaatranden, vervolgens in de nevengeulen en ten slotte in de hoofdgeul benut. Als de betreffende macrocel over te weinig stortcapaciteit beschikt, wordt volgens dezelfde prioriteitsvolgorde gestort in de westelijk (stroomafwaarts) hiervan gelegen macrocel.

Deze strategie is vertaald naar een concrete invulling van de stortverdeling voor baggerspecie die vrijkomt bij de verruiming en in de stabilisatiefase. Op basis hiervan is in de onderstaande tabel de stortcapaciteit voor de eerste vijf jaar weergegeven. De in de tabel weergegeven totale stortcapaciteit is het maximum aan baggerspecie dat wordt verwacht voor de eerste vijf jaar. Het doel van het storten op plaatranden is om de maximale ecologische winst te behalen (het gewenste positieve effect op steltlopers). Om het gewenste positieve effect op steltlopers ook daadwerkelijk te bereiken, moet deze maximale stortcapaciteit naar verwachting in vijf jaar volledig benut worden op de plaatranden. Het niet volledig benutten van de stortcapaciteit in de nevengeulen of in de hoofdgeul kan juist resulteren in een gunstiger effect dan beschreven in het Milieueffectrapport.

Tabel 2-1: Verdeling stortcapaciteit in miljoen m³ (in situ) voor de eerste vijf jaar

	Maximale stortcapaciteit voor de eerste vijf jaar (miljoen m ³)		
	Plaatranden	Nevengeulen	Hoofdgeul
Macrocel 1	8,2	5,5	0,0
Macrocel 3	0,0	6,0	0,0
Macrocel 4	5,0	2,0	15,5
Macrocel 5	6,5	7,0	3,5
Macrocel 6	0,0	1,5	3,5
Macrocel 7	0,0	0,0	2,0

Om te zorgen dat niet wordt afgeweken van de alternatieven die zijn onderzocht - en dat er dus ook geen onverwachte effecten optreden - mag de in de tabel weergegeven stortcapaciteit in nevengeulen voor de eerste 5 jaar veelal niet volledig binnen 1 jaar worden benut. De maximale *jaarlijks* te storten hoeveelheden in de nevengeulen zijn:

- Macrocel 1: 3,0 miljoen m³ in situ.
- Macrocel 3: 3,2 miljoen m³ in situ.
- Macrocel 4: 2,4 miljoen m³ in situ.
- Macrocel 5: 3,8 miljoen m³ in situ.
- Macrocel 6: 1,0 miljoen m³ in situ.

Een overzichtskaart met de stortzones en de macrocellen (schaal 1:50.000) is aan deze vergunningaanvraag toegevoegd (Bijlage 5).

2.4.2 Flexibel storten

Het storten van baggerspecie in de Westerschelde zal geschieden volgens de methode van flexibel storten. Hieronder wordt verstaan het bijsturen van het verspreiden van baggerspecie in de Westerschelde op basis van monitoring en nieuwe inzichten. Deze techniek van 'hand aan de kraan houden' is een aanvulling op de aangepaste stortstrategie.

Het bijsturen heeft tot doel om onzekerheden op te heffen en vindt plaats op basis van zorgvuldig en frequent monitoren van de morfologische en ecologische ontwikkelingen (zie ook hoofdstuk 5 'Monitoring en evaluatie'). Deze werkwijze heeft tot doel het bereiken van maximale ecologische winst door de ontwikkeling van laagdynamisch ondiepwater en droogvallend gebied. Daarnaast kunnen ongewenste ontwikkelingen proactief worden opgespoord en geneutraliseerd worden, vooraleer aantasting van de natuurlijke kenmerken kan plaatsvinden. Voor de mate waarin wordt afgeweken van de te storten hoeveelheden in tabel 2-1 worden kwaliteitsparameters gehanteerd (bijlage 6), afkomstig uit het Milieueffectrapport en de Passende Beoordeling. Deze kwaliteitsparameters zijn een goede indicator van het natuurlijk systeem in de Westerschelde en hebben onder andere betrekking op het behoud en de uitbreiding van laagdynamisch ondiepwater en droogvallend gebied in het estuarium.

Om flexibel storten mogelijk te maken, is een meer flexibele invulling van de onderhoudsvergunning nodig. De flexibiliteit wordt onder andere bereikt door de stortzones zo groot mogelijk te maken. Belangrijk pluspunt is dat met de extra stortzones op plaatranden ook extra stortcapaciteit en dus meer flexibiliteit beschikbaar komt.

De eerste vijf jaar na aanvang van de verruiming is alleen detaillering van de inrichting en bijsturing op basis van lokale monitoring mogelijk. Bijvoorbeeld om de natuurpotenties op de plaatranden optimaal te benutten of omdat de plaatranden eerder 'vol' zijn dan verwacht. Ook bijsturing om een bijdrage aan de negatieve autonome ontwikkeling van de platen op de lange termijn te voorkomen, kan hier onder vallen. De wijze van storten op de plaatranden kan hierop worden aangepast, maar ook de aanvangsverdeling over de stortzones op de plaatranden, nevengeulen en hoofdgeul binnen de betreffende macrocel. In de onderstaande tabel is de beschikbare ruimte per macrocel voor de eerste vijf jaar (periode waarvoor de Nb-vergunning wordt aangevraagd) weergegeven. Tabel 2-2 geeft daarmee weer welke ruimte er is om de maximale hoeveelheden uit tabel 2-1 op een flexibele manier te storten. De in paragraaf 2.4.1.3 weergegeven maximale jaarlijks te storten hoeveelheden in de nevengeulen zijn hierbij ook van toepassing.

Tabel 2-2: Ruimte flexibel storten in miljoen m³ (in situ) voor de eerste vijf jaar

	Maximale ruimte flexibel storten voor de eerste vijf jaar (miljoen m ³)			
	Maximum nevengeul	Maximum nevengeul en plaatrand	Maximum hoofdgeul	Maximum macrocel
Macrocel 1	6,5	13,7	0,0	13,7
Macrocel 3	8,0	8,0	0,0	8,0
Macrocel 4	2,5	7,0	19,0	26,0
Macrocel 5	11,5	13,5	4,5	18,0
Macrocel 6	2,0	2,0	5,5	7,5
Macrocel 7	0,0	0,0	2,5	2,5

2.4.3 Mitigerende maatregelen

Aanvullend op het flexibel storten en de bijbehorende monitoring en bijsturing, zijn mitigerende maatregelen in het Voorkeursalternatief opgenomen. In hoofdstuk 3 van deze vergunningaanvraag worden de mitigerende maatregelen beschreven.

2.4.4 Kwaliteitsparameters

Om voor de bijsturing in het kader van flexibel storten te bepalen in welke mate er wordt afgeweken van de te storten hoeveelheden per macrocel weergegeven in tabel 2-1 worden kwaliteitsparameters gebruikt. Deze kwaliteitsparameters zijn afkomstig uit het Milieueffectrapport en de Passende beoordeling en hebben betrekking op:

- De stabiliteit van het meergeulenstelsel;
- Het behoud van ecologisch belangrijke gebieden;
- De uitbreiding van laagdynamisch ondiep en droogvallend gebied langs de plaatranden.

De kwaliteitsparameters zijn een goede indicator van het natuurlijk systeem in de Westerschelde. Het flexibel storten kan worden toegepast als aan de criteria uit het protocol voor de kwaliteitsparameters en aan het hieronder beschreven beslisproces is voldaan. In bijlage 6 bij dit rapport is het protocol voorwaarden voor het flexibel storten – kwaliteitsparameters opgenomen.

2.4.5 Toelichting op het beslisproces Flexibel Storten

Om zorgvuldig met het instrument flexibel storten om te kunnen gaan, is een beslisproces ontwikkeld, dat vastgelegd is in het Tracébesluit. Dit proces bevat de volgende elementen:

1. In eerste aanzet worden de bagger- en stortactiviteiten uitgevoerd conform paragrafen 2.4.1 en 2.4.2.
2. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden worden monitoringsactiviteiten ontplooid met het oog op de diepte van de vaargeul en de beschikbare ruimte in de stortzones. Op reguliere basis vindt over de voortgang van de werkzaamheden en de uitkomsten van de monitoring overleg plaats tussen Afdeling Maritieme Toegang (Vlaanderen) en Rijkswaterstaat Zeeland (als beheerder) binnen het tweemaandelijks 'Baggeroverleg'. Hier worden voorstellen voor bijsturing binnen de lijnen van de vastgestelde bagger- en stortstrategie vastgesteld en eventueel besloten tot nader onderzoek van de ongewenste ontwikkelingen ten opzichte van de lange termijn doelstellingen voor robuuste natuur. Bij het nader onderzoek kan voor begeleiding en advisering een tijdelijke werkgroep van deskundigen ingesteld worden. Tevens wordt de meetinformatie over de bodemligging en de bagger- en stortactiviteiten op tijdige en adequate wijze aangeleverd aan de beheerder van de Westerschelde.
3. Op basis van de voortgang van de werkzaamheden, de uitkomsten van de integrale monitoring en de resultaten van studies en proefprojecten wordt onder verantwoordelijkheid van Afdeling Maritieme Toegang per 2 jaar, of zoveel eerder als vastgesteld door het 'Baggeroverleg', een Voortgangsrapport opgesteld. In het Voortgangsrapport wordt op basis van de waargenomen ontwikkelingen binnen de monitoring en resultaten van studies en proefprojecten aan de beheerder (i.c. Rijkswaterstaat) een voorstel gedaan voor eventuele aanpassing van de stortstrategie, de monitoring of het nader onderzoek.
4. Op basis van het Voortgangsrapport brengt de 'Commissie monitoring Westerschelde' (bestaande uit onafhankelijke deskundigen) advies uit aan de beheerder (i.c. Rijkswaterstaat) over eventuele bijstelling van de bagger- en stortstrategie, de monitoring of het nader onderzoek.

-
5. Rekening houdend met het advies van de 'Commissie monitoring Westerschelde' wordt het definitieve Voortgangsrapport opgesteld. De Technische Schelde Commissie krijgt in het kader van de opdracht die deze heeft krachtens artikel 6 van het Verdrag betreffende de uitvoering van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium (Trb. 2005, 310) de Voortgangsrapportage ter vaststelling voorgelegd.
  6. Met inachtneming van het advies van de 'Commissie monitoring Westerschelde' stelt de beheerder Rijkswaterstaat Zeeland de bijgestelde bagger- en stortstrategie vast. De beheerder kan eventuele aanvullende bijsturingsmaatregelen vaststellen in de bijgestelde strategie.

---

3 Mitigerende maatregelen

3.1 Inleiding

In het Hoofdrapport Milieueffectrapport, het Hoofdrapport Passende Beoordeling en het Basisrapport Natuur worden de tijdelijke en permanente effecten van de verruiming van de Westerschelde beschreven.

In het Voorkeursalternatief zijn een aantal mitigerende maatregelen opgenomen waarmee de effecten op natuur en milieu worden vermeden of zoveel mogelijk worden beperkt. De mitigerende maatregelen zijn het resultaat van het milieueffectonderzoek waarvan de resultaten in het Milieueffectrapport en het Basisrapport Natuur zijn beschreven.

3.2 Mitigerende maatregelen

Hieronder volgt een overzicht van mitigerende maatregelen om de negatieve effecten in de Westerschelde te verminderen en/of uit te sluiten. Het betreft de volgende maatregelen:

- Flexibel storten als mitigerende maatregel maakt onderdeel uit van het Voorkeursalternatief. Hieronder wordt verstaan het bijsturen van het storten van onderhoudsbaggerspecie op basis van (voortschrijdend) inzicht, monitoring van effecten en praktische uitvoeringsaspecten zonder dat hiervoor een nieuwe vergunning nodig is. Hierdoor kan steeds accuraat worden geanticipeerd op de meest recente kennis en inzichten waardoor mogelijk een (nog) gunstiger effect bereikt kan worden of eventuele ongunstige ontwikkelingen kunnen worden tegengegaan. De bedoelde gunstige effecten zijn niet noodzakelijk met het oog op de beschreven effecten van de verruiming in het Milieueffectrapport, maar wel wenselijk in het licht van de geconstateerde negatieve autonome morfologische ontwikkeling, de ongunstige staat van instandhouding van het Schelde-estuarium en de restonzekerheden in het onderzoek. De flexibiliteit wordt onder andere bereikt door de stortzones zo groot mogelijk te maken. Belangrijk pluspunt is dat met de extra stortzones op plaatranden ook extra stortcapaciteit en dus meer flexibiliteit beschikbaar komt.
- De storttechniek 'rainbowen' zal niet worden toegepast bij het storten op plaatranden. In het geval dat de vaardiepte te beperkt is om direct uit de sleephopperzuiger op de plaatrand te storten door middel van 'kleppen' zal uitsluitend worden gestort door middel van een sproeiponton. Hoewel dit niet direct uit de effectbeoordeling volgt (geen significant negatieve gevolgen bij projectalternatief plaatrand als gevolg van de beperkte toepassing van het 'rainbowen'), is uit de praktijk bekend dat 'rainbowen' lokaal een aanzienlijk grotere vertroebeling veroorzaakt en de baggerspecie ook veel minder nauwkeurig kan worden aangebracht dan met een sproeiponton.
- Aanpassing van het stortvak SN51 in de Westerschelde zodanig dat de – met het oog op verstoring - kwetsbare delen van de nevengeul in relatie met de haul-out plekken van zeehonden langs de Zimmermangeul en op de Platen van Valkenisse en de Plaat van Walsoorden worden uitgesloten.
- Tijdens het storten met de baggerschepen in de Westerschelde een afstand van ten minste 600 meter aanhouden tot de foerageergebieden van steltlopers. Of storten tijdens hoog water als de vogels op de hoogwatervluchtplaatsen zitten.

-
- Niet storten in nevengeulen in de Westerschelde vanuit varende schepen om de verspreiding van specie en daarmee de bedelving van bodemdieren te beperken.
  - De Permanente Commissie voor Toezicht op de Scheepvaart heeft nautische maatregelen ingevoerd die de aanvaringsrisico's beperken en daarmee mede als preventie moeten dienen voor het ontstaan van schade aan natuur als gevolg van calamiteiten (met name olieverontreiniging). De maatregelen richten zich op een betere planning en begeleiding van het scheepvaartverkeer, een veiliger en efficiënter gebruik van de vaarwegcapaciteit en het introduceren van geavanceerde navigatie-ondersteunende hulpmiddelen ter bevordering van zowel een veilige als vlotte afwikkeling van het scheepvaartverkeer. Daarnaast heeft de Permanente Commissie een reeks aanvullende preventieve maatregelen opgenomen in het Veiligheidsprogramma. Het betreft ondermeer verkeersmaatregelen voor de binnenvaart en de recreatievaart om onveilige interferenties met de zeevaart te voorkomen. Op basis van monitoring van de nautische veiligheid beoordeelt de Permanente Commissie trouwens continu of er additionele maatregelen vereist zijn. Door actief en permanent in te zetten op de preventie van scheepsongevallen door het treffen van nautische maatregelen mag redelijkerwijs worden aangenomen dat alles wordt gedaan om het voorkómen van schade aan de natuur als gevolg van scheepsaanvaringen afdoende te waarborgen.

---

4 Onzekerheden en voorzorgsmaatregelen

Vanwege de dynamiek van het estuariene systeem zijn er, uitgaande van het onderzoek met het slechtst mogelijke scenario als uitgangspunt, enkele onzekerheden over de effecten van de verruiming van de vaargeul. Er bestaat echter duidelijkheid over de marges, dat wil zeggen over de maximaal mogelijke negatieve gevolgen van het slechtst mogelijke scenario op de natuurlijke kenmerken en de beschermde soorten en habitats van het gebied. Deze onzekerheden zijn inherent aan onderzoek van een dynamisch systeem en kunnen via verder onderzoek niet worden verholpen. In het licht van voornoemde onzekerheden omtrent de conclusie dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied en de daarin voorkomende beschermde soorten en habitats niet aantast, werden een aantal voorzieningen getroffen.

Ten eerste werd onverkort gekozen voor het meest milieuvriendelijke alternatief, namelijk het alternatief van de plaatrandstortingen. Dit vormt, aangevuld met een aantal mitigerende maatregelen die in het Milieueffectrapport en de Passende Beoordeling worden beschreven, het voorkeursalternatief dat wordt gekozen in de besluitvorming (zie ook 2.4). Aan dit voorkeursalternatief zitten positieve effecten, in het bijzonder de ontwikkeling van waardevol laagdynamisch gebied ter hoogte van de plaatranden. De maximalisatie van deze ecologische winst wordt verankerd in de besluitvorming. Deze positieve effecten zijn op zich reeds van dien aard om mogelijk negatieve effecten die zouden kunnen optreden ten gevolge van de vastgestelde onzekerheden te pareren. Dit geldt des te meer wetende dat onzekerheden in de eerste plaats spelen in de minder waardevolle hoogdynamische gebieden (snel fluctuerende omgeving met hoge stroomsnelheden). De ecologische doelen situeren zich daarentegen in hoge mate in de laagdynamische gebieden.

Ten tweede werd een systeem van flexibel storten uitgewerkt, dat als mitigerende maatregel in het voorkeursalternatief werd opgenomen (zie ook 2.4.2). Flexibel storten is het bijsturen van de stortstrategie op grond van voortschrijdend inzicht, monitoring en praktische uitvoeringsaspecten. Het laat toe om tijdig bij te sturen in deze strategie. Er bestaat wetenschappelijk gezien redelijkerwijze geen twijfel dat door het monitoren van morfologische kenmerken de mogelijkheid bestaat om tijdig de stortstrategie aan te passen en daardoor negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken en de beschermde soorten en habitats van het systeem te voorkomen. Door middel van het gebruik van kwaliteitsparameters (zie 2.4.4) en het toepassen van het beslisproces Flexibel storten voor bijsturing (zie 2.4.5), bestaat de waarborg dat risico's op negatieve gevolgen steeds ruim van tevoren in beeld komen en kunnen worden verholpen. Eventuele negatieve effecten krijgen als het ware geen kans ("hand aan de kraan"). In de besluitvorming worden ook hiertoe de nodige waarborgen verankerd. De flexibele stortstrategie pareert in de eerste plaats restonzekerheden op de langere termijn.

Ten derde wordt een ultieme waarborg ingebouwd doordat de mogelijkheid wordt opengelaten om, indien zich ondanks alles toch negatieve ontwikkelingen ten gevolge van het project dreigen voor te doen, aanvullende bijsturingsmaatregelen te treffen. Dit kan een aanpassing van het project inhouden. De besluiten voorzien dat eventuele aanvullende bijsturingsmaatregelen deel kunnen uitmaken van een bijgestelde stortstrategie.

Op basis van de gunstige bevindingen van het Milieueffectrapport en de Passende Beoordeling én deze drie voorzieningen die in de besluitvorming worden ingebouwd, wordt zekerheid geboden dat het project de natuurlijke kenmerken van het Schelde-estuarium niet zal aantasten.

---

5 Monitoring en Evaluatie

5.1 Monitoring: algemeen

Het rapport “Monitoring Effecten Ontwikkelingsschets 2010: Uitvoeringsplan MONEOS-T 2008 – 2018” is opgesteld ten behoeve van monitoring en evaluatie van het project Verruiming vaargeul Westerschelde en het bijbehorende flexibel storten.

Tevens is een geïntegreerd systeemmonitoringprogramma voor het Schelde-estuarium opgesteld. Dit systeemmonitoringprogramma is niet opgesteld in functie van het project Verruiming vaargeul Westerschelde, maar is een integratie van de verschillende bestaande meetprogramma's in het Schelde-estuarium, waar nodig aangevuld om hiaten op te vangen. Het programma heeft tot doel te weten wat de evoluties in de Schelde en wat de oorzaak-gevolg relaties zijn. In deze systeemmonitoring is niet alleen aandacht voor monitoring in het kader van de Ontwikkelingsschets 2010, maar eveneens in het kader van de Kaderrichtlijn Water, de Vogel- en Habitatrichtlijn en andere. Hierin wordt onder andere specifiek aandacht besteed aan het monitoren van dier- en plantensoorten.

Hieronder wordt ingegaan op de monitoring en vervolgens op evaluatie en rapportering.

5.2 Monitoring: MONEOS-T

In het kader van de Ontwikkelingsschets 2010 Schelde-estuarium is ervoor gekozen om monitoringprogramma's op te stellen voor het opvolgen van de effecten van de projecten, die geclusterd zijn onder de thema's Toegankelijkheid, Natuurlijkheid en Veiligheid tegen overstromen. Het monitoren van de effecten van de verruiming (thema Toegankelijkheid) valt onder MONEOS-T.

MONEOS-T maakt zoveel mogelijk gebruik van bestaande lopende monitoring die binnen andere kaders (de geïntegreerde systeemmonitoring) wordt uitgevoerd. MONEOS-T definieert daarnaast nog de bijkomende metingen die nodig zijn om de effecten van de ingreep verruiming vaargeul te kunnen evalueren.

Zo vereist de monitoring van de verruiming van de Westerschelde dat een aantal parameters frequenter opgevolgd worden dan in de geïntegreerde systeemmonitoring, of dat er tijdelijk extra parameters moeten worden opgevolgd. Zie bijlage 2 voor het rapport “Uitvoeringsplan MONEOS-T 2008 – 2018”.

Het MONEOS-T vormt de basis van het flexibel storten. Het beslisproces flexibel storten (paragraaf 2.4.2) gaat er in eerste instantie van uit dat gebaggerd en gestort wordt conform de paragrafen 2.4.1. Mocht echter bijvoorbeeld uit de resultaten van de monitoring van MONEOS-T blijken dat bijsturing nodig is, dan wordt dit besproken in het Baggeroverleg. Na het doorlopen van het beslisproces wordt dan uiteindelijk eventueel een bijgestelde bagger- en stortstrategie vastgesteld.

5.3 Monitoring: Geïntegreerde systeemmonitoring

In het geïntegreerde systeemmonitoringprogramma voor het Schelde-estuarium wordt onder andere specifiek aandacht besteed aan het monitoren van dier- en plantensoorten. Zo ook wordt de monitoring van de in het kader van dit rapport relevante soorten, te weten de broed- en niet-broedvogels en de Gewone zeehond, beschreven. Zoals geschreven, is het geïntegreerde systeemmonitoringprogramma niet opgesteld in functie van het project Verruiming vaargeul Westerschelde, maar is het een integratie van de verschillende bestaande meetprogramma's in het estuarium, waar nodig aangevuld om hiaten op te vangen. Het dient om te weten wat de evoluties in de Schelde en wat de oorzaak-gevolg relaties zijn. Hieronder zijn de passages over vogelsoorten en de zeehond uit het geïntegreerde systeemmonitoringprogramma voor het Schelde-estuarium opgenomen.

5.3.1 Broedvogels

Verscheidene broedvogels zijn opgenomen of als soort waarvoor een instandhoudingsdoelstelling is geformuleerd, of in de bijlage van de Europese Vogelrichtlijn (geïmplementeerd in de Flora- en faunawet) en moeten daarom opgevolgd worden.

Kustbroedvogels zijn bij uitstek een goede indicator van het estuariene systeem. Gezien de lange termijn datasets hiervan is het erg belangrijk om dit te continueren. Er wordt maximaal aangesloten bij landelijke programma's.

Voor kustbroedvogels bestaat zowel in Vlaanderen als in Nederland een goed lopend monitoring project en er wordt gewerkt aan het opstellen van één gezamenlijke dataset. Broedvogels van de bijlage van de Europese Vogelrichtlijn en waarvoor een instandhoudingsdoelstelling is geformuleerd worden momenteel echter nog niet opgevolgd. In samenspraak met lopende broedvogelprojecten in Nederland (via SOVON) en Vlaanderen (diverse projecten INBO) wordt een strategie opgesteld voor het opvolgen van die soorten.

5.3.2 Niet-broedvogels

De watervogeltellingen behoren wereldwijd tot de meest volledige datasets van populaties. Ook in Nederland en Vlaanderen is een lange traditie van watervogeltellingen. Deze tellingen zijn vereist vanuit de aanduiding als beschermd wetland (Verdrag van Ramsar) en voor de Europese Vogelrichtlijn. De lopende programma's worden voortgezet zowel in Vlaanderen als Nederland.

5.3.3 Gewone Zeehond

De Gewone Zeehond, als toppredator neemt een speciale plaats in. De ontwikkeling van de populatie geeft een goed beeld van de ecologische toestand van het Schelde-estuarium. Het gedetailleerd opvolgen van de aantallen en het reproductie-succes is daarom een belangrijke maat voor de kwaliteit van het estuarium.

De Gewone Zeehond behoort tot één van de beter gevolgde soorten van het Deltagebied en de Westerschelde in het bijzonder. Het huidige programma door middel van een maandelijkse systematische vlucht binnen één getij, tweewekelijks tussen juli en september, wordt voortgezet

---

5.4 Evaluatie en rapportering

In het kader van de uitvoeringsvergunningen voor het terugstorten van baggerspecie in de Westerschelde, zal de Afdeling Maritieme Toegang de monitoringgegevens binnen het thema Toegankelijkheid rapporteren.

Het geheel van de meetgegevens zal jaarlijks worden gerapporteerd. Hierbij wordt uitgegaan van een loutere weergave van de meetgegevens (factual data report).

Aanvullend wordt, zoals opgenomen in het beslisproces flexibel storten, een tweejaarlijkse voortgangsrapportage opgemaakt over de voortgang van de werkzaamheden, de uitkomsten van de monitoring en voorstellen voor bijsturing van de stortactiviteiten. Over dit rapport wordt advies gevraagd aan een onafhankelijke 'Commissie Monitoring Westerschelde'. Met inachtneming van dit advies stelt de beheerder Rijkswaterstaat Zeeland de bijgestelde bagger- en stortstrategie vast. De beheerder kan eventuele aanvullende bijsturingsmaatregelen treffen.

Verder zal na zes jaar en na twaalf jaar een integrale evaluatie van de projecten behorende tot de Ontwikkelingsschets uitgevoerd worden. Bij deze evaluatie zal naar de verschillende projecten en naar de systeemp parameters gekeken worden op basis van modelonderzoek, statistische methodieken en expert judgement.

Bijlagen

1. Tracébesluit
2. Uitvoeringsplan MONEOS-T 2008 – 2018
3. Nota Plaatrandstortingen
4. Overzichtskaart met de baggerzones (schaal 1:50.000) en bijbehorende coördinatenlijst;
5. Overzichtskaart met de stortzones (schaal 1:50.000) en bijbehorende coördinatenlijst;
6. Protocol voorwaarden voor flexibel storten – kwaliteitsparameters
7. Hoofdrapport Passende Beoordeling
8. Nota van Antwoord Inspraak OTB/MER